

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: «**Управління фінансовою діяльністю малих підприємств**»

Виконавець:

студент факультету ФБС

Байда Святослав Андрійович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапін Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток малого бізнесу – один із пріоритетних напрямків економічної політики нашої держави. Незважаючи на важливість цієї сфери діяльності для суспільства, сьогодні існує досить багато невирішених проблем, що стоять на заваді розвитку підприємництва. Однією з найбільш гострих проблем функціонування малого бізнесу є неефективне управління фінансами малих підприємств. Саме це і обумовлює необхідність вивчення особливостей та напрямків удосконалення фінансового менеджменту суб'єктів малого підприємництва.

Малий бізнес в ринковій економіці є провідним сектором, найбільш динамічним елементом структури народного господарства, базисом економіки сучасної держави. Він підвищує її ефективність, забезпечує зайнятість населення та відіграє важливу роль у зростанні його добробуту, вирішенні соціально-економічних проблем. Стабільність малих підприємств та підвищення ефективності їх функціонування значною мірою забезпечуються високим рівнем управління фінансовими ресурсами, тому оптимізація формування та використання фінансових ресурсів як один з головних елементів фінансової політики суб'єктів малого підприємництва сприятиме зростанню прибутку за умови мінімізації підприємницьких ризиків та забезпечення платоспроможності і ліквідності.

Питання фінансового менеджменту малих підприємств обговорюється як вітчизняними так і зарубіжними вченими. Значний вклад у вивчення цієї проблеми внесли З.С.Варналій, Л.Д.Буряк, Т.С.Смовженко, Ю.П.Аніскін, А.Н.Борисов. Але при цьому залишається ряд невирішених проблем стосовно управління оборотним капіталом, фінансового планування та контролю. Широке коло питань та методів їх вирішення, пов'язаних з підвищенням ефективності управління фінансовими ресурсами суб'єктів малого бізнесу, відобразили у своїх працях такі західні дослідники, як Д. Берджес, Дж.К. ван Хорн, Я. Мейтланд, Д.П. Уілсон, Д. Штайнхоф. Значний внесок у висвітлення різних теоретичних та практичних аспектів, а також важливих положень щодо управління фінансовими ресурсами суб'єктів малого бізнесу зробили такі вітчизняні економісти-фінансисти, як Л.Д. Буряк, М.Д. Білик, О.Д. Василик, З.С. Варналій, А.Г. Завгородній, І.О. Ломачинська, В.П. Мікловда, А.Г. Поддєрьогін, С.К. Реверчук, В.М. Федосов.

Віддаючи належне розробкам усіх авторів, зазначимо, що в економічній літературі недостатньо висвітлено питання вдосконалення управління формуванням фінансових ресурсів малих підприємств, а отже, воно потребує подальшого дослідження, особливо щодо пошуку альтернативних шляхів залучення фінансових ресурсів. Адже для вітчизняних суб'єктів малого підприємництва проблемою є обмеженість їх фінансових ресурсів, що істотно позначається на ефективності господарювання, тому її розв'язання об'єктивно вимагає нових підходів до формування фінансових ресурсів та їх використання, активізації ролі

фінансових інструментів в управлінні фінансовими ресурсами малого бізнесу.

Метою дослідження є висвітлення проблем управління фінансами малих підприємств та надання рекомендацій щодо їх вирішення.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні основи управління фінансами малих підприємств, зокрема виявити сутність та основні проблеми малого бізнесу;
- проаналізувати різні методики за якими проводиться аналіз фінансової діяльності малого підприємства;
- проаналізувати на прикладі малого підприємства структуру джерел формування фінансових ресурсів та напрямів їх використання;
- проаналізувати динаміку основних фінансово-економічних показників роботи аналізованого підприємства за останні 3 роки;
- проаналізувати ефективність використання фінансових ресурсів та оцінити її динаміку за допомогою фінансових коефіцієнтів;
- на основі аналізу сформулювати проблеми та рекомендувати напрямки їх вирішення для малих підприємств.

Об'єктом дослідження є економічні процеси, пов'язані з особливостями управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи, що відображають особливості ефективного управління джерелами фінансування та їх формування підприємством.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі загальні та конкретні наукові методи дослідження: структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); індукція; метод угруповань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури основних показників діяльності банку); метод графічного аналізу (для кращого сприйняття основних показників діяльності банку); конкретизація тощо.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є звітні дані підприємства, а саме: річна фінансова статистична звітність наукові праці вітчизняних та іноземних економістів, а також нормативні акти, що стосуються теми дослідження. Фактичний матеріал почерпнутий з офіційних документів приватного підприємства «Кронос».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок, включаючи 19 таблиць, 14 рисунків, 3 додатка і список використаної літератури із 48 найменувань.

Публікації. Матеріали дослідження були висвітлені на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління

корпоративними фінансами» (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2019 рік.)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади управління фінансовою діяльністю малих підприємств»* розглядаються теоретичні основи управління фінансовою діяльністю малих підприємств. Охарактеризовані особливості фінансового менеджменту малих підприємств.

У другому розділі *«Оцінка та аналіз фінансової діяльності малого підприємства ПП «КРОНОС»»* розглянута загальна характеристика та проведена оцінка фінансової діяльності ПП «Кронос». Діагностується платоспроможність, кредитоспроможність та ліквідність підприємства.

У третьому розділі *«Шляхи удосконалення системи управління фінансовою діяльністю малого підприємства»* розглянутий зарубіжний досвід фінансової підтримки діяльності малого бізнесу та перспективи його застосування в Україні. Спираючись на проведений аналіз діяльності підприємства розглянуті напрямки удосконалення системи управління фінансовою діяльністю малого підприємства ПП «КРОНОС». Пропонуються заходи, направлені на вирівнювання фінансових показників та їх приріст в майбутньому

ВИСНОВКИ

Організація фінансового менеджменту на малих підприємствах є складним та багатогранним процесом. Основним завданням фінансового менеджера є формування, розподіл і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення безперервного процесу виробництва. Фінансовий менеджмент малих підприємств передбачає насамперед, ефективне управління оборотним капіталом, а саме: грошовими коштами на основі використання теорій грошових потоків, вартості грошових ресурсів, підприємницького і фінансового ризику, управління дебіторською заборгованістю з використанням сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості, управління запасами на основі використання запропонованої автором моделі. Окрім того, фінансовий менеджмент неможливий без науковообґрунтованої системи фінансового планування та фінансового контролю. Здійснення цих заходів дозволить забезпечити швидку маневреність та концентрацію фінансових ресурсів на головних напрямках підприємницької діяльності, що забезпечить стійку роботу в умовах можливих коливань ринкової кон'юнктури. При цьому слід пам'ятати, що на кожному етапі фінансовий менеджмент має свої особливості, які зумовлені специфікою функціонування суб'єктів малого бізнесу.

Ефективність функціонування суб'єктів малого бізнесу, підвищення їх конкурентоспроможності, темпи їх розвитку значною мірою визначаються рівнем управління фінансовими ресурсами. Тому одним з найважливіших напрямів фінансової політики цих підприємств на сучасному етапі є визначення стратегії формування фінансових ресурсів, яка має бути спрямована на забезпечення зростання прибутку, мінімізацію фінансових ризиків, забезпечення необхідної ліквідності.

За результатами дослідження проведеного у першому розділі було визначено, що під управлінням фінансовими ресурсами малого бізнесу слід розуміти сукупність управлінських впливів здійснюваних на процеси формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів характерних за складом малому бізнесу.

Фінансові ресурси малого підприємництва, характеризуються двома аспектами: джерелами формування та напрямками використання. Це положення і зумовило структуру другого аналітичного розділу консультативного проекту.

Проведений у рамках другого розділу роботи аналіз показав, що ПП «Кронос» проводить досить консервативну політику у сфері управління формуванням джерел фінансових ресурсів. Протягом усього аналізованого періоду більш ніж 80 % активів фінансується за рахунок власного капіталу, лівова частка у якому належить нерозподіленому прибутку. Визначним є також наявність власних обігових коштів протягом усього аналізованого періоду, що свідчить про консервативну політику у сфері фінансування активних операцій – усі необоротні та частина оборотних активів фінансується за рахунок власних джерел. Загалом для малого бізнесу така політика у сфері формування та використання фінансових ресурсів є досить поширеною і пояснюється насамперед утрудненістю залучення позикових коштів у якості джерел фінансування. Вважаємо, що при даному рівні рентабельності та прибутковості, підприємству доцільно буде залучити позикові кошти тим самим збільшивши плече фінансового важеля та отримуючи приріст до рентабельності власних коштів. Загалом проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що аналізоване підприємство є фінансово стійким, прибутковим та платоспроможним. Заходи щодо покращення управління фінансовими ресурсами ПП «Кронос» повинні включати в себе впровадження на аналізованому підприємстві системи постійного контролю та діагностики основних показників його ефективності та критеріїв їх оптимальності.

Результати дослідження проведеного у рамках першого та другого розділу дозволяють нам зробити висновок щодо того, які показники повинні контролюватись підприємством задля забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами. До показників, що характеризують рівень ефективності формування джерел фінансових ресурсів слід відносити (аналіз пасивів): коефіцієнт платоспроможності (автономії), коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами,

коефіцієнт маневреності власного капіталу та коефіцієнт фінансової незалежності.

До показників, що характеризують рівень ефективності розміщення джерел фінансових ресурсів слід відносити (аналіз активів): коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та показник наявності чистого робочого капіталу.

До показників, що характеризують рівень ефективності використання джерел фінансових ресурсів слід відносити: коефіцієнти оборотності, що дозволяють провести аналіз ділової активності та коефіцієнти рентабельності, що показують, наскільки прибуткова діяльність компанії.

Для покращення управління фінансовими ресурсами ПП «Кронос» необхідним є виконання наступних рекомендацій:

1. Збільшення виторгу під реалізації шляхом максимальної активізації збутової (маркетингової) політики підприємства, а саме: наданням знижок покупцям, зниженням цін, підвищення якості обслуговування клієнтів та використання системи знижок за прискорену оплату продукції.

2. Покращення структури і складу активу балансу. З цією метою на підприємстві доцільно впровадити такі види заходів:

- здавання в оренду основних засобів, що не повною мірою використовуються у виробничому процесі;

- оптимізація структури розміщення оборотного капіталу (зменшення частини низьколіквідних оборотних коштів). Визначення оптимального обсягу і структури запасів із застосуванням контролінгу матеріальних потоків. При цьому широко використовують метод АВС-аналізу;

- рефінансування дебіторської заборгованості можливо з використанням схем факторингу, рекомендується залучення вексельних схем розрахунку з покупцями.

3. Зменшення витрати на виробництво продукції шляхом використання їх резервів, що виявлені під час планування витрат і аналізу відхилень фактичних результатів від запланованих.

Однією з найвагоміших перепон на шляху діяльності малих підприємств є відсутність достатньої кількості фінансових ресурсів. Одним із стратегічних напрямів в організації успішного малого бізнесу в нашій країні має бути дієва підтримка з боку держави та великих компаній, пошук нових методів фінансування малих підприємств і створення орієнтованої на них фінансової інфраструктури.

Таким чином, усі запропоновані заходи повинні оказати сприятливий вплив на фінансовий стан ПП «Кронос» та стабілізацію його господарської діяльності у майбутньому.

АНОТАЦІЯ

Байда С. А. «Управління фінансовою діяльністю малих підприємств»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072
Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом є економічні процеси, пов'язані з особливостями управління фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу. Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи, що відображають особливості ефективного управління джерелами фінансування та їх формування підприємством.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні засади управління фінансовою діяльністю малих підприємств. Охарактеризовані особливості фінансового менеджменту малих підприємств. Розглянута загальна характеристика та проведена оцінка фінансової діяльності ПП «Кронос». Діагностується платоспроможність, кредитоспроможність та ліквідність підприємства

В третьому розділі розглянуті напрямки удосконалення системи управління фінансовою діяльністю малого підприємства ПП «КРОНОС». Пропонуються заходи, направлені на вирівнювання фінансових показників та їх приріст в майбутньому.

Ключові слова: фінанси малого бізнесу, фінансові ресурси, джерела фінансування ресурсів підприємства, власний капітал, позиковий капітал, показники фінансової діяльності, прибуток, рентабельність

ANNOTATION

Baida S. A. «Management of financial activity of small enterprises»

Thesis for Master degree in specialty **072 Finance, Banking and Insurance**
under the program **«Financial and Insurance Management»**
Odessa National Economics University – Odessa, 2019.

The Master's qualification work consists of three sections. The object is economic processes related to the peculiarities of financial management of small business enterprises. The subject of the research is theoretical, methodological and practical approaches that reflect the features of effective management of sources of financing and their formation by the enterprise.

The paper deals with theoretical and practical principles of financial management of small businesses. Features of financial management of small enterprises are characterized. The general characteristics are considered and the financial activity of PE Kronos is evaluated. The solvency, creditworthiness and liquidity of the company are diagnosed

In the third section the directions of improvement of system of management of financial activity of small enterprise of PE "Kronos" are considered. Measures aimed at equalization of financial indicators and their growth in the future are offered.

Key words: small business finance, financial resources, sources of financing of enterprise resources, equity, loan capital, financial performance indicators, profit, profitability